

EL SEMINARI DE SOLSONA: UNA MICA D'HISTÒRIA

Climent Forner

No em proposo pas d'escriure tota la història del seminari de Solsona, sinó una part, i ben petita, d'aquesta història: la que va de primers d'octubre de 1940 a darrers de maig de 1952. Són els anys que jo hi vaig viure i dels quals puc donar testimoni, per bé que el testimoni d'un home vell pugui resultar més o menys esgrogueït o idealitzat pel temps. On vaig escriure sobre això mateix, quan encara era jove o més jove que ara, és al llibre *25 anys de presència i de fidelitat*, dedicat al Dr Josep Pont i Gol, aleshores arquebisbe de Tarragona (1976), i avui també, només que emèrit, i per molts anys! La vivència d'aquells anys també la vaig reflectir en la *Carta a l'amic canonge* (novembre de 1968), que podeu llegir a *Liridunvau, liridonvon*, Obra poètica II, Edicions de L'Albí, Berga, 1989. És aquella que comença: «*Amic del doble cor...*»

Començaré per dir que no trobo gens estrany que L'EROL, volent publicar un monogràfic sobre el bisbat de Solsona amb motiu dels 400 anys de la seva creació, hagi pensat en el seminari. Perquè el seminari de qualsevol bisbat, so-

bretot d'un bisbat petit i rural com el nostre, és molt important. És com el rovell de l'ou, o la mare dels ous, que se'n diu. O com la clau de volta d'un edifici. I això perquè d'allà, d'aquella santa casa, n'han sortit fornades i fornades de capellans, tots els capellans diocesans, per bé que alguns d'ells, després, acabada la carrera, hagin anat a ampliar estudis a Roma o allà on sigui. La «Universitat» solsonina, encimbellada al turó de St Magí, no donava per més. La majoria de nosaltres, els «tronxos» que en diu Mn. Ballarín, el poc o molt que sabem ho vam aprendre allà. Amb totes les seves deficiències, el seminari és la mare que ens va d'allò. I que Déu li ho pagui.

L'edifici del seminari

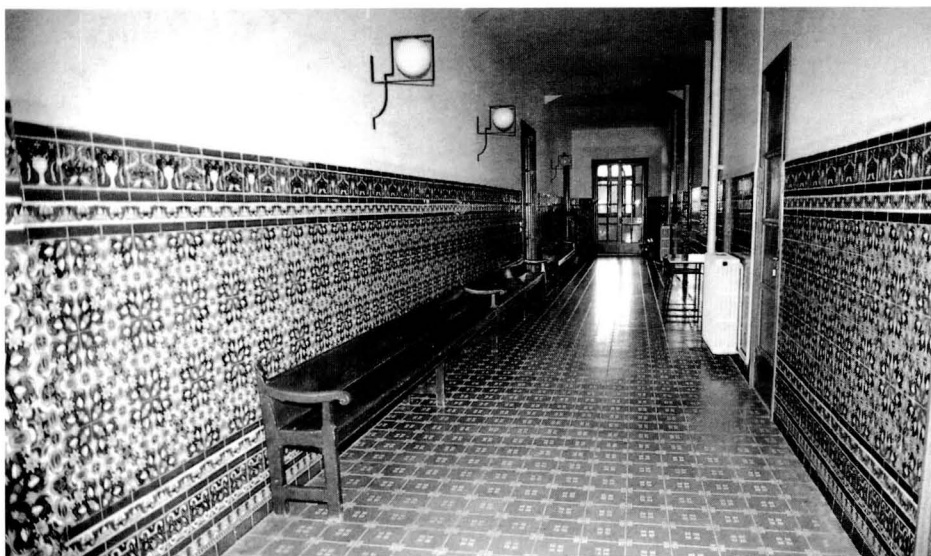
Des de l'erecció del bisbat (1593) que es va pensar en un seminari, com és natural d'ençà del concili de Trento. Com recorda el Dr Llorens, ja el primer bisbe, Lluís Sanç, havia pensat en l'edifici i les rendes de l'hospital d'en Llobera, però els frares dominics, més vius, se li

avançaren. El bisbe Lassala, igualment. Però de fet, i després de moltes gestions fracassades, tant de part del bisbat com de l'ajuntament, no fou fins l'any 1846 que l'esmentat edifici es va convertir en seminari diocesà inaugurant-s'hi el primer curs. Superada finalment la crisi que afectava la mateixa subsistència del bisbat com a tal, això és, l'any 1894, es va acabar la nova ala del centre docent (començada el 1846), donant peu al seminari Major per a filòsofs i teòlegs.

La gent, tanmateix, quan parla avui del seminari de Solsona es refereix, no a aquella antiga i senyorial construcció dels Llobera (convertida amb els anys en Escola Parroquial, en seu del Consell Comarcal del Solsonès i en no sé quantes coses més), sinó en aquell conjunt d'edificacions que coronen el turó de St. Magí, camí de l'actual institut de Batxillerat. La part més antiga, que té forma de creu, el seminari Menor que se'n deia aleshores i després fou escola parroquial, va ser construïda, i ben precàriament per cert, pel bisbe solsoní, Dr. Ramon Riu, l'any 1896. La part nova, el seminari Major, que s'hi adhereix com un apèndix, és obra del Dr. Vicenç Enriquet i Tarancon (1948). I fet aquest resum històric d'unes pedres mortes, passem a fer el d'unes pedres vives, les persones, les verament importants.

Els seminaristes

Com indicava al començament, em referiré només als anys 1940-1952. Sabeu què? Els cadells de capellà de «in illo tempore» havíem arribat a ser 150. Ho heu llegit bé? Cent cinquanta! Entre gramàtics (cinc primers cursos), filòsofs (tres) i teòlegs (quatre). Repeteixo: 150. Solament el meu curs, els de Stalingrado, com ens va batejar el Dr. Llorens, ja érem 40! I això que feia un fred que pelava (ai, quan bufava la boira de la Torregassa!) i amb una fam de

Passadís que porta a les aules.

RAMON VILADES

Capella del Seminari.

RAMON VILADES

postguerra que només podíem apagar a mitges gràcies als cigrons i a les patates de Mn. Benet, el majordom providenciat. I pensar que avui, amb totes les comoditats del món, només en tenim quatre de seminaristes, quatre (que resideixen al seminari interdiocesà de Barcelona i estudien a la facultat de Teologia, convertit ara el turó de St. Magí en residència per a capellans en actiu, lloc de reunions i casa d'exercicis).

La vida que portàvem aquella colla d'aspirants a capellà fóra molt llarga d'explicar fil per randa. Només us diré que, malgrat tot, no sols conservem un bon record d'aquella santa casa els clergues que encara ens aguantem, sinó que fins i tot els seminaristes que van anar penjant els hàbits al llarg de la carrera, també el conserven, com ho demostren algunes trobades conjuntes de condeixibles que se celebren de tant en tant. Algun misteri hi deu haver. Això que, com apuntava, de fred i de fam (almenys als primers anys de la postguerra), Déu n'hi do. El caliu d'aquella amistat, però, no hi ha hagut cendres que l'apaguessin. Ni l'apagaran.

Un dia normal. Ens devíem llevar a les sis o quarts de set del matí. Corrents a rentar-se la cara a través d'aquells dormitoris tan llargs que no s'acabaven mai. Com que hi havia més nassos que lavabos, havies de fer cua, t'havies d'esperar. I cap a la capella. Això sí, sense poder-te posar gens de colònia al cap, perquè si te n'hi posaves unes gotes i l'«amo» (el Dr. Miralles) t'ensumava tot passant, ja l'havies feta. Mitja hora de

meditació. Després missa. I cap a esmorzar, a veure a qui li tocava el crostó de pa més gros. Al mig del menjador hi havia una estufa que no tirava ni a tiros, només feia fum i fum i fum. Una estoneta d'esbarjo, una estoneta d'estudi, i a classe. Tot, sempre, a tocs de timbre. Entre classe i classe, a jugar al pati. Al migdia, abans de dinar, a la capella: res de l'àngelus, lectura espiritual i visita al Santíssim. En havent dinat, hi havia l'estoneta de pati més llarga del dia. Era l'hora dels grans partits de futbol. No us en rigueu, no. Ni el Barça. Era l'època del Ramallets, Besora, Kubala, Reixach... I nosaltres, a imitar-los, només que amb la sotana arremangada butxaques endins, ja que no ens la podíem treure. Fins i tot, quan el partit s'ho valia, el Dr. Miralles, és a dir, el rector, havia arribat a treure el sac d'honor. Miracle! Hi havia un davanter centre que tenia un xut tan potent que semblava el Koe-man: era el Ton, el nostre bisbe actual. Encara em sembla que el veig amb un mocador al cap per eixugar-se la suor. Era terrorífic. Ah, i alerta a trencar cap vidre, que el senyor majordom te'l feia pagar trinco-trinco.

Bé, érem en havent dinat. Esgotat el temps d'esplai, a estudiar una mica, i a classe una altra vegada. Berenar, jugar, i dues hores de vetlla o d'estudi, que no te les estalviava ningú. Fins que a rosari, sopar, passejar un quart d'hora pels claustres, visita a la capella i a dormir, que demà serà un altre dia. Em descuidava de dir que durant els àpats, fora dels diumenges i festes de guardar, no

xerràvem sinó que llegíem talment com si fóssim monjos: el lector de torn anava fullejant la Bíblia, vides de sants, històries de missioners, etc. Cap als darrers cursos, els més grans s'estrenaven a predicar fent un sermó abans de menjar les sopes. D'atipar-nos ens atipàvem tant com podíem ni que fos només a base de muntanyes de cigrons. Tothom esperava els divendres de Quaresma: era el dia de l'any que, fent penitència, menjàvem millor: bacallà amb panses. Manoi! N'hi havia per llepar-s'hi els dits.

Les tardes dels dijous i dels diumenges sortíem a passejar cap a St. Bernat, la Mare de la Font, carretera d'Olius... De dos en dos. Semblàvem formiguetes: sotana, velona, bonet... Ordenats, fins que, ja als afores, ens podíem dispersar més o menys, més aviat menys que més. Perquè si t'atreves a fumar un cigarret d'estranquis (parlo dels seminaristes petits) o a acostar-te a alguna casa de pages a menjar pa amb tomàquet, i aquest gran pecat es descobria, pobre de tu! Hi havia després un sis d'octubre que et podia amenaçar de fer fora del seminari, encara que tot s'acabés amb aigua de roses.

Allò que era encisador de veritat era el mes de maig. Ah, com el recordo! Cada dia, com a final de la celebració, cantàvem els goigs d'alguna Marededéu: «Assistiu-nos, gran Senyora, de Falgars intitulada...» Amb les finestres, ben obertes, la flaire primaveral dels arbres i les plantes que entrava capella endins barrejant-se amb els refilets dels ocells

Habitació d'un seminarista.

RAMON VILADES

Escala interior.

RAMON VILADÉS

que ens feien la competència... Ah, ma-
noi! Allò hauria sigut un cel si no fos
que s'acostava el mes de juny, l'època
dels exàmens. I les noies de cal Faldilles
que ens escoltaven des de l'ampit de la
finestra i que sense voler confoníem
amb els àngels del retaule esculpit pel
Camps i Arnau... Ara en sèrio: l'amor a
Maria i l'amor a l'Eucaristia ens eren
inculcats a cops de plàtica que feien en-
tendir.

Podríem baixar a molts més detalls de
la vida d'aquell temps, però no acaba-
ríem mai: els certàmens literaris de la
Puríssima on tots els capellans lletrafe-
rits del bisbat havien esmolat les seves
armes; les vetllades de sant Tomàs; la
missa conventual dels diumenges del
matí a la catedral, amb aquella renglera
de canonges al fons del presbiteri tot
fantasmagòrics; les vespres dels diu-
menges a la tarda tan gregoriantament
celestials; les vacances de Nadal i d'estiu
(les de Setmana Santa les va suprimir el
bisbe Tarancon); els dies de recés; les
tandes d'exercicis espirituals; la funció
sabatina, etc., etc., etc. I de tant en tant,
com deia, algun sis d'octubre a la cel-
la del rector. I les notes al final de curs:
Meritus, Benemeritus (en b minúscula i
B majúscula), Meritissimus, Laureatus...
Hi ha un fet extraordinari que no me'l
puc deixar al tinter: la publicació, el mes
de març de l'any 1950, de *L'Infantil*,
aquella revisteta de no-res que va co-
mençar essent un full propagandístic
del Dia del Seminari i es convertiria en
la primera revista infantil de la
postguerra a Catalunya. La il·lusió i les

Una tarda d'esbarjo (1959). ARXIU RAMON VILADÉS

suades que ens va costar! Valia 50 cèn-
tims i ben aviat en vam arribar a tirar
2.000 exemplars mensuals.

Superiors i professors

Aquest apartat sí que no el podem ome-
tre: el dels nostres ínclits superiors i
professors. És a dir, el dels nostres pares
en la fe. Ja he citat el Dr. Miquel Mira-
lles, l'«amo» que li dèiem de motiu, tan
bona persona com era però tan poc
competent com a educador de joventut.
Algú, no jo, l'ha definit com un home
de molt bona fe, però d'una ignorància

enciclopèdica. Que des del cel ens per-
doni per les moltes vegades que, sense
voler, li havíem fet saltar la dentadura
postissa. Mn. Benet Malagarriga, el ma-
jordom: un sant d'aquells que no pugen
als altars perquè no tenen padrins. I
quins parenostres més gruixuts que deia
ja de bon matí! I les estonades que es
passava tot sol agenollat als peus del
sagrari en silenci o donant-se cops al
cap: Benet, Benet, que n'ets de ruc. I els
sacs de patates que ens feia tragar
d'un lloc a l'altre. El Dr. Josep Pont i
Gol, el professor, el prefecte, l'amic...
Sort n'hi va haver d'ell. Almenys jo sort
en vaig tenir. Clar, ordenat, preparat,
amablement exigent, sabia ensenyar
com ningú: història, geografia, àlgebra,
filosofia... Tenia un carisma: li havies
d'estudiar per força, de tant com et
guanyava la voluntat. No saber la lliçó,
si te la preguntava, era fer-li un tort. Va
ser ell qui, a més a més, ens va inculcar
de forma indeleble l'esperit missioner i
l'amor a l'Església de Catalunya o que
és a Catalunya (per dir-ho amb termes
teològicament més exactes, política-
ment no tan sospitosos), representada
pel qui anys a venir resultaria ser el seu
predecessor a la seu tarragonina, el car-
denal Vidal i Barraquer. Gràcies a ell
també, el seminari de Solsona fou el
primer de Catalunya on es va començar
d'ensenyar català, per bé que no oficial-
ment, poc després d'iniciada la dècada
dels quaranta. I fent pinya amb el Dr.
Pont, durant uns anys, Mn. Josep Ar-
mengou, el capellà de Berga, «a la sa-
zón» pare espiritual i director de la
Schola Cantorum del seminari. Mort el
bisbe Comellas i a causa d'una ventada
ben passatgera, ambdós amics serien de-
fenestrats del cenacle i anirien a raure a
Gepils-sur-mer, o ca la Gepilsa, una ma-
sia dels afores. Allí es fundaria al cap de
poc la cèlebre Peña d'Horeb amb ells
dos, el Dr. Saladrígues, Mn. Marià Ruiz,
Mn. Antoni Palou... El Dr. Ramon Es-
pert: Senyors, traiem-nos el barret da-
vant d'aquest homenàs i professoràs.
Ensenyava moral amb tota l'autoritat
moral, que ja és dir. Exigent amb ell
mateix com un asceta clàssic, també ho
era amb els seus alumnes. Semblava au-
toritari, però era molt humà, molt con-
ciliador, molt tendre. Estimava la diòce-
si amb un amor apassionat d'espòs.
Apostòlic com era, l'havia recorregut de
dalt a baix i de baix a dalt, predicant
missions, septenaris, novenaris, exerci-
cis... S'enorgullia de la seva procedència

humil: la seva mare venia cacauets pels carrers de Berga, la ciutat que un dia l'havia d'enterrar al panteó dels fills il·lustres. Devem ser molts els clergues que encara conservem els seus apunts professorals, per bé que en l'actualitat ens serveixin de ben poc. Ara, el seu testimoni d'home recte, de bon cor, de ment lúcida i de fe heroica és i serà inesborrable. No és estrany que fos el conseller de tots els bisbes. I bisbe que hauria pogut ser ell mateix si hagués volgut, si no hagués renunciat a tal honor. El Dr. Joan Coromina que de capellà de l'Ametlla de Merola va venir a ensenyar-nos llatí als de quart curs. I molt que ens feia treballar. «*Qué dice que qué?*» El Dr. Pere Sampons, amb aquella cara vermella de bona persona, ni que llegís les lliçons a tall d'orador. Mn. Antoni Palou, el mític professor de grec i de literatura, a qui tant devem els lletraferits d'aquelles calendes, i també prefecte una mica polèmic. Un gran amic. I el Dr. Joaquim Canudas, director de la Schola Cantorum, a més de superior i professor. I Mn. Anton Santamaria, l'angèlic pare espiritual dels darrers anys. I el Dr. Sebastià Pont, tan ponderat i sapient. Ah, i el Dr. Salvador Saladrigues, professor de Sagrada Escripura, ingenu com un infant. I el Dr. Ramon Miquel, enèrgic professor de dret canònic. I Mn. Rafel Escuder, secretari del bisbe Tarancon i mestre de teologia fonamental. I el Dr. Antoni

Tot jugant a futbol.

ARNIU RAMON VILADES

Fontanet, que professava Història Sagrada i més tard es faria felipó. I el Dr. Antoni Llorens, és clar, professor de teologia dogmàtica, d'història de l'art i no recordo de què més (no li estudiàvem gaire, tan bona persona com era i tan brillant i competent quan volia). Prou, prou. Segur que em deixo noms encara... El Dr. Gras, tens raó, que més tard, ja no a nosaltres, ensenyaria filosofia i esdevindria majordom una mica problemàtic, tot i la seva murrieria. Això sense fer esment de Mn. Abras, el beneficiat de la catedral que ens pujava a confessar cada setmana, els dissabtes em penso: «*Ego te absolvo*». I és que en devíem fer molts de pecats que setmanalment haguéssim de passar per la reixeta! Ai, Déu

meu! Un últim nom, aquest sí, el *servus servorum Dei*, el famul Celdoni, la ratea que escombrava l'escalera i d'amagat, en compliment d'ordres superiors, s'entretenia a arrencar de l'enciclopèdia Espasa algunes il·lustracions massa d'allò. Ah, i les benemèrites i sacrificades monges que no vèiem mai o ben poc, però sí que sentíem a través del torn del menjador: «*Diga*».

Etcètera

Aquest seria més o menys el retaule d'aquell temps que he intentat d'evocar, pobre de mi, amb tot l'amor i amb tot l'humor possible. Vist amb els meus ulls, naturalment. Repeteixo: són només els personatges dels anys 1940-1952. Després del meu curs (dels 40 inicials en vam acabar 14), el seminari s'aniria mantenint durant un cert temps, i vindrien altres professors, superiors i seminaristes. Però els de Stalingrado ja no hi seríem, o ja érem en un altre front: el del concili i el postconcili Vaticà II.

Prou. Diu que en la lluita per la recuperació del bisbat de Solsona (any 1933) el seminari, al costat d'altres institucions, va jugar-hi un paper important, i és natural. Ni que fos una «Universitat de pagès», n'havien sortit o hi havien exercit el magisteri figures eclesiàstiques tan rellevants com el filòsof Comellas i Cluet, el filòleg Marià Grandia, el liturgista Josep Vendrell, el musicòleg i educador Ricard Penina, el músic Llorenç Riu...

En resum: gràcies al seminari som el que som els capellans i, en certa manera, tots els fidels solsonins: som el que som i tal com som. Déu ens hi conservi en allò que tenim de bo i ens ajudi a superar-nos. Al cap d'allà som molt joves: només tenim 400 anys! ⚡

L'Equip de Filosofia (1959).

ARNIU RAMON VILADES

Climent Forner